

Tauw

Natuurtoets parkeergarage Spuihaven in Dordrecht

Quickscan Wet natuurbescherming - onderdeel soortenbescherming

29 januari 2020

Verantwoording

Titel	Natuurtoets parkeergarage Spuihaven in Dordrecht
Opdrachtgever	Gemeente Dordrecht
Projectleider	Elise Koole
Auteur	Nils Rutjes
Tweede lezer	Saskia Wijte - van der Pols
Uitvoering veldonderzoek	Nils Rutjes
Projectnummer	1274718
Aantal pagina's	15
Datum	29 januari 2020
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
T +31 30 28 24 82 4
E info.utrecht@tauw.com

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Doel	4
1.2	Wetgeving	4
1.3	Te beschouwen onderdelen Wnb	4
1.4	Werkwijze	5
1.5	Kwaliteit	5
1.6	Uitgangspunten	5
2	Situatie en beoogde ontwikkeling	6
2.1	Huidige situatie	6
2.2	Beoogde ontwikkeling	7
3	Soortenbescherming	8
3.1	Beschermingsregime en bepalingen	8
3.2	Vrijstellingen	8
3.3	Zorgplicht	8
3.4	Literatuuronderzoek	10
3.5	Effecten	11
3.5.1	Vleermuizen	11
3.5.2	Broedvogels	12
4	Conclusies en aanbevelingen	14
5	Literatuur	15

1 Inleiding

Dit hoofdstuk bevat achtergrondinformatie over het doel van de toetsing, de relevante natuurwetgeving, de wijze van kwaliteitsborging en de uitgangspunten voor toetsing.

1.1 Doel

In opdracht van de gemeente Dordrecht heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) voor de herontwikkeling van de parkeergarage Spuihaven. De ontwikkeling kan alleen doorgaan als deze niet in strijd is met de natuurwetgeving, of als de benodigde vergunningen en/of ontheffingen kunnen worden verleend.

In de rapportage volgt het antwoord op de volgende vragen:

- Welke onderdelen van de Wnb zijn van belang?
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met de Wnb?
- Zijn maatregelen en/of een ontheffing/vergunning nodig?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

1.2 Wetgeving

Sinds 1 januari 2017 is de Wnb in werking. De Wnb is het wettelijke stelsel voor natuurbescherming. Het beschermingsregime gaat uit van het 'nee, tenzij-principe'. Dit betekent dat de genoemde verbodsbepalingen in de Wnb voor bescherming van gebieden, soorten en houtopstanden altijd gelden. Het afwijken hiervan is alleen onder voorwaarden toegestaan. Gedeputeerde Staten (GS) van de provincie Zuid-Holland is het bevoegd gezag voor het verlenen van toestemming door middel van een vergunning, ontheffing of vrijstelling.

1.3 Te beschouwen onderdelen Wnb

Het is noodzakelijk om de ontwikkeling te toetsen aan soortenbescherming (vanwege de mogelijke aanwezigheid van flora en fauna).

Gezien de afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied (5,5 km) zijn negatieve effecten op Natura 2000-gebieden als gevolg van verstoring door geluid, trillingen, licht en andere storingsfactoren uitgesloten. Effecten op Natura 2000-gebieden als gevolg van de uitstoot van stikstof zijn echter niet op voorhand uit te sluiten. Om effecten als gevolg van stikstofdepositie uit te sluiten dient een berekening met het rekeninstrument AERIUS te worden uitgevoerd. Hieruit zal blijken of er sprake is van een effect als gevolg van stikstof. Toetsing in het kader van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is niet nodig. Het plangebied maakt geen onderdeel uit van het NNN. Er is geen sprake van aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN.

Onder de Wnb zijn sommige houtopstanden ook beschermd. Dat geldt niet voor de bomen in het plangebied. Toetsing aan het onderdeel houtopstanden zoals bedoeld onder de Wnb is niet nodig.

1.4 Werkwijze

De mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten is bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data
- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)
- Natuurkaart van Tauw (<https://www.tauw.nl/op-welk-terrein/ecologie/ecoviewer.html>)
- Een oriënterend veldbezoek op 22 januari 2020

Het doel van de literatuurstudie is om na te gaan welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied kunnen voorkomen. De ecooloog controleert tijdens het oriënterende veldbezoek of de locatie voldoet aan eisen die soorten aan hun leefomgeving stellen. Ook kijkt de ecooloog naar aanwijzingen van de aanwezigheid (zichtwaarnemingen en sporen van terreingebruik, zoals hollen, uitwerpselen, haren, prooi- of voedselresten).

1.5 Kwaliteit

Voor soortenbescherming is een volledige garantie over de aanwezigheid niet te geven. Door inzet van deskundige ecologen en landelijk geaccepteerde onderzoeksmethodes wordt de kwaliteit van het onderzoek zoveel mogelijk gewaarborgd. Mede in dit kader is Tauw aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advies geven en ecologisch onderzoek verrichten.

1.6 Uitgangspunten

De volgende uitgangspunten zijn van toepassing op de beoogde ontwikkeling:

- Het is nog niet bekend of de parkeergarage wordt uitgebreid of dat er wordt gekozen voor sloop en nieuwbouw
- De bomen rondom de parkeergarage worden gekapt
- Er is geen sprake van werkzaamheden aan oppervlaktewater of oevers

2 Situatie en beoogde ontwikkeling

Dit hoofdstuk bevat achtergrondinformatie over de huidige situatie, het voorgenomen plan en de uit te voeren werkzaamheden.

2.1 Huidige situatie

Figuur 2.1 toont de ligging van het plangebied. Het gaat om de parkeergarage Spuihaven ten zuiden van het centrum van Dordrecht. Figuur 2.2 geeft een sfeerimpressie van de parkeergarage. Het betreft een split-level parkeergarage met éénrichtingsverkeer en een parkeercapaciteit van 520 voertuigen. De parkeergarage is opgebouwd uit betonnen bouwdelen die een halfopen geraamte vormen. Aan de zuid- en westzijde is de parkeergarage dicht, omdat deze hier aansluit op appartementengebouwen. Aan de noordzijde staat een bomenrij van populieren. De omgeving rondom het plangebied bestaat uit straatverharding en hoge gebouwen, waaronder het stadskantoor van Dordrecht.

Figuur 2.1 Ligging van het plangebied (rood).

Figuur 2.2 Impressie van het plangebied.

2.2 Beoogde ontwikkeling

De gemeente Dordrecht is voornemens om de parkeergarage uit te breiden danwel te vervangen voor een nieuwe grotere parkeergarage. Doel is om de parkeercapaciteit te vergroten van 520 naar 700 parkeerplekken. Op het moment van schrijven van deze quickscan rapportage is nog niet besloten of de parkeergarage volledig gesloopt en herbouwd wordt, of dat er alleen een uitbreiding van de reeds bestaande parkeergarage plaatsvindt.

3 Soortenbescherming

In dit hoofdstuk volgt antwoord op de vraag of ingrepen aan de pareergarage kunnen leiden tot negatieve effecten op beschermde flora en fauna.

3.1 Beschermingsregime en bepalingen

Het onderdeel soortenbescherming onder de Wnb heeft bepalingen opgenomen voor de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten. Het gaat onder meer om soorten die in Nederland, maar ook in Europa in hun voortbestaan worden bedreigd. De Wnb kent drie beschermingsregimes:

- Vogels: Het gaat hier om alle inheemse vogels in hun natuurlijk verspreidingsgebied. Ze zijn beschermd via de vogelrichtlijn
- Dieren en planten: Het gaat hier om inheemse dieren en planten, die zijn beschermd via de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn
- Nationale soorten: Het gaat hier om soorten, die niet onder de reikwijdte van de Vogel- of Habitatrichtlijn vallen. Deze soorten zijn wel nationaal beschermd

Per beschermingsregime geldt een aantal verbodsbepalingen. Hier is ook een beschrijving opgenomen onder welke voorwaarden een bevoegd gezag ontheffing of vrijstelling kan verlenen. Tabel 3.1 is een samenvatting van de verbodsbepalingen. Ze voorzien in een bescherming van verblijfplaatsen, evenals de bescherming tegen verstorende invloeden. GS van provincie Zuid-Holland kan een ontheffing verlenen van de verboden als genoemd in de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10.

3.2 Vrijstellingen

In de Wnb is een aantal algemene soorten amfibieën en zoogdieren beschermd onder de categorie “Nationale soorten”, zoals gewone pad, bruine kikker en konijn. Provincie Zuid-Holland heeft bevoegdheid om bij verordening deze soorten “vrij te stellen” van de ontheffingsplicht. Dit betekent dat geen ontheffing nodig is voor werken gericht op ruimtelijke inrichting en ontwikkeling en beheer en onderhoud. Vrijgestelde soorten zijn niet meegenomen in deze toetsing.

3.3 Zorgplicht

De zorgplicht (artikel 1.11 van de Wnb) houdt in dat handelingen, die nadelige gevolgen kunnen hebben voor in het wild levende dieren en planten achterwege worden gelaten. Als zich mogelijk negatieve effecten voordoen, dan treft de initiatiefnemer noodzakelijke maatregelen om die gevolgen te voorkomen of zo veel mogelijk te beperken/ongedaan te maken.

Het betreft alle in het wild levende dieren en planten. De zorgplicht dient onder meer als vangnet voor de bescherming van soorten waarvoor op grond van de Wnb geen specifiek verbod geldt. De zorgplicht is daarnaast van toepassing op beschermde gebieden.

Tabel 3.1 Verbodsbepalingen soortenbescherming onder de Wnb

	A	B	C	D	E
Verbodsbepaling	Vogels VR	Dieren HR/ Bonn/Bern	Planten HR/ Bonn/Bern	Dieren (‘nationaal’)	Planten (‘nationaal’)
Dieren of planten:					
Doden of vangen	3.1.1	3.5.1		3.10.1.a	
Storen/verstoren	3.1.4 (tenzij 3.1.5)	3.5.2			
Plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen			3.5.5		3.10.1.c
Onder zich hebben of vervoeren	3.2.6	3.6.2	3.6.2		
Plaatsen:					
Vernielen, beschadigen of wegnemen nesten	3.1.2				
Beschadigen of vernielen voortplantingsplaatsen		3.5.4		3.10.1.b (vaste vp)	
Beschadigen of vernielen rustplaatsen	3.1.2	3.5.4		3.10.1.b (vaste rp)	
Eieren:					
Vernielen (of –VR- beschadigen)	3.1.2	3.5.3			
Rapen	3.1.3	3.5.3			
Onder zich hebben	3.1.3				

Toelichting:

Codes verwijzen naar wetsartikelen Wet natuurbescherming.

Oranje

verbodsbepaling geldt alleen wanneer sprake is van opzet.

Rood

verbodsbepaling geldt in alle gevallen, ook wanneer geen sprake is van opzet.

3.4 Literatuuronderzoek

In de omgeving van het plangebied zijn verspreidingsgegevens bekend van de volgende soortgroepen: vleermuizen en vogels. In tabel 3.2 staat weergegeven welke soorten in de directe omgeving van het plangebied voorkomen of kunnen voorkomen. Het plangebied is ongeschikt voor beschermde soorten uit de volgende soortgroepen: flora, grondgebonden zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, ongewervelden. Onderstaande ecologische argumenten sluiten het mogelijk voorkomen van beschermde soorten uit deze soortgroepen uit:

- Flora: Het plangebied betreft een parkeergarage in een stedelijke omgeving. Omdat de omgeving slechts bestaat uit straatverharding en strak beton is het voorkomen van geschikte groeiplaatsen van beschermde planten, ook muurplanten, niet mogelijk.
- Grondgebonden zoogdieren: Het plangebied biedt geen natuurlijk biotoop en ook geen geschikte rust- en voortplantingsplaatsen in de vorm van ruigte, struweel, hopen of oevers.
- Amfibieën: Er is in het plangebied geen oppervlaktewater aanwezig dat in gebruik kan zijn als voortplantingswater. Landbiotoop ontbreekt, omdat de omgeving volledig verhard is.
- Reptielen: Het plangebied biedt geen natuurlijk biotoop met structuurrijke vegetatie, broeihopen of water.
- Vissen: Er is in het plangebied geen oppervlaktewater aanwezig.
- Ongewervelden: Het voorkomen van beschermde soorten dagvlinders, kevers, libellen en weekdieren is uitgesloten. Het plangebied is volledig verhard en biedt geen geschikt biotoop met oppervlaktewater, bloemrijke vegetaties of soortspecifieke waardplanten.

Tabel 3.2 Soorten in de omgeving van het plangebied

Soortgroep	Aanwezige soorten in omgeving
Vleermuizen (Artikel 3.5)	Baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis, watervleermuis
Vogels jaarrond bescherming (Artikel 3.1)	Gierzwaluw, huismus, kerkuil, slechtvalk en sperwer
Algemene broedvogels (Artikel 3.1)	Diverse soorten, zoals houtduif en merel

3.5 Effecten

3.5.1 Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Er zijn drie typen leefgebied van vleermuizen te onderscheiden: verblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes. Verblijfplaatsen bevinden zich, afhankelijk van de soort, in woningen, andere bouwwerken of in bomen. Foerageergebieden zijn groen- of waterstructuren zoals struweel, bomenrijen en watergangen. Vliegroutes worden gevormd door lijnvormige elementen zoals bomenrijen, randen van bebouwing en watergangen.

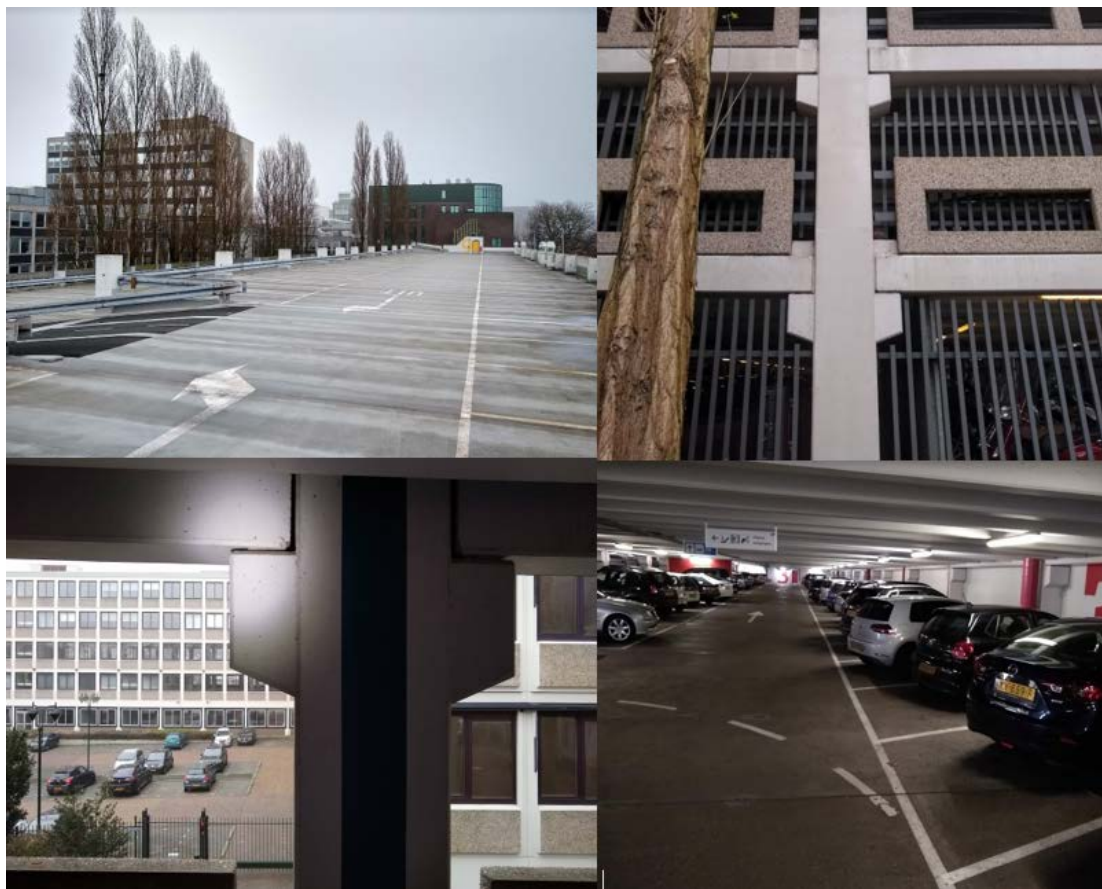
Verblijfplaatsen

Het plangebied bestaat uit een betonnen parkeergarage en een bomenrij ten noorden daarvan. Aan de noord- en oostzijde bestaat de garage uit een open betonnen geraamte. Aan de zuid- en westzijde sluit de parkeergarage aan op appartementengebouwen. Tijdens het veldbezoek heeft de ecoloog de parkeergarage in- en uitpandig geïnspecteerd op geschikte verblijfplaatsen voor gebouwbewonende vleermuizen. De uitpandige inspectie is uitgevoerd met behulp van een verrekijker. Er zijn uitpandig geen openingen aangetroffen die door vleermuizen gebruikt kunnen worden als invliegopening. De betonelementen sluiten naadloos op elkaar aan of zijn voorzien van een dilatatievoeg die dichtgezet is. De garage beschikt daarnaast over een niet-overdekt parkeerdek. Er is geen dakconstructie aanwezig die door vleermuizen gebruikt kan worden als verblijfplaats. De inpandige inspectie is uitgevoerd met behulp van een zaklamp. Er zijn inpandig open ruimtes aangetroffen op de overgang tussen diverse betonelementen. Omdat de parkeergarage inpandig is verlicht kan het voorkomen van verblijfplaatsen in de parkeergarage worden uitgesloten. In figuur 3.1 zijn enkele foto's van de binnen- en buitenzijde van de parkeergarage weergegeven. Negatieve effecten op verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen zijn daarmee uitgesloten.

De bomen die gekapt worden zijn met behulp van een verrekijker geïnspecteerd. Er zijn in de bomen geen holtes aangetroffen die door boombewonende vleermuizen gebruikt kunnen worden als verblijfplaats. Negatieve effecten op verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen kunnen worden uitgesloten.

Vliegroutes en foerageergebieden

De parkeergarage, bomen en omliggende gebouwen kunnen door vleermuizen gebruikt worden ter oriëntatie bij het vliegen of foerageren. Bij renovatie noch sloop is sprake van aantasting van een essentiële vliegroute of foerageergebied. Er zijn in de directe omgeving voldoende alternatieve vliegroutes en foerageergebieden. Om verstoring op voorbijvliegende of foeragerende vleermuizen te voorkomen dient overdag gewerkt te worden. Door overdag te werken is verstoring op voorbijvliegende of foeragerende vleermuizen uitgesloten. Indien dit niet mogelijk is dient tussen zonsondergang en zonsopgang gewerkt te worden met gerichte verlichting om verstoring op vleermuizen tot een minimum te beperken. Verlichting dient zo min mogelijk gericht te zijn richting de omgeving en bomen.

Figuur 3.1 Impressiefoto's van de binnen- en buitenzijde van de parkeergarage Spuihaven

3.5.2 Broedvogels

Vogels met jaarrond beschermd nesten

De nesten van deze soorten zijn het hele jaar beschermd, evenals de functionele leefomgeving rondom het nest die nodig is om een nest als dusdanig te laten functioneren. De parkeergarage is ongeschikt als rust- of nestplaats voor vogels met een jaarrond beschermd nest. Er zijn geen gaten, kieren, dakpannen of anderzijds openingen aangetroffen die door huismus of gierzwaluw in gebruik kunnen zijn om te rusten of broeden. Voor soorten als kerkuil en slechtvalk is het gebouw ongeschikt voor een nestlocatie. Voor kerkuil zijn geen openingen aangetroffen voor een potentiële nestplaats. Voor slechtvalk is het gebouw te laag om een nestlocatie te hebben. In de bomen die gekapt worden zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Negatieve effecten op vogels met een jaarrond beschermd nest kunnen worden uitgesloten.

Tijdens het broedseizoen beschermde vogels

De nesten van deze soorten zijn beschermd als ze als broedlocatie in gebruik zijn. Bij het oriënterende veldbezoek is een nest in één van de te kappen bomen aangetroffen (zie figuur 3.2). Mogelijk is het nest tijdens het broedseizoen in gebruik door houtduif of een andere vogelsoort. De volgende negatieve effecten zijn niet uitgesloten: verstoren en/of vernietigen van in gebruik zijnde nesten van broedvogels (artikel 3.1, lid 2 en 4 van de Wnb). Als buiten het broedseizoen gewerkt kan worden, zijn negatieve effecten op broedvogels wel te voorkomen.

Vogels kunnen gedurende het hele jaar tot broeden komen. Het is daarom zaak om hier voorafgaand aan het werk rekening mee te houden. De kans op een broedgeval is het grootst in de periode maart t/m juli (dit wordt wel gezien als het reguliere broedseizoen). Voorafgaand aan het kappen van de bomen is een broedvogelcontrole noodzakelijk om overtreding van de Wnb te voorkomen. Indien een broedgeval aanwezig is kan de nestboom niet gekapt worden. Ook dient in dat geval een verstoringvrije zone te worden aangehouden waarbinnen gedurende de periode van broeden niet wordt gewerkt. De breedte van deze zone dient door een ter zake kundige te worden bepaald.

Figuur 3.2 Nestboom (rode pijl) aan de noordzijde van de parkeergarage

4 Conclusies en aanbevelingen

In opdracht van de gemeente Dordrecht heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van de Wet Natuurbescherming (hierna: Wnb) voor de herontwikkeling van de parkeergarage Spuihaven. De ontwikkeling kan alleen doorgaan als deze niet in strijd is met de bepalingen als opgenomen in de Wnb, of als de benodigde vergunningen en/of ontheffingen worden verleend.

Welke onderdelen van de Wnb zijn van belang?

Ten aanzien van de mogelijke ingrepen (uitbreiding of sloop en nieuwbouw) dient rekening te worden gehouden met het onderdeel soortenbescherming van de Wnb. Daarnaast dient met behulp van een het rekeninstrument AERIUS te worden berekend of er sprake is van externe werking door stikstofuitstoot. Effecten op Natura 2000-gebied als gevolg van verstoring door licht, geluid, trillingen of andere storingsfactoren is uitgesloten. Toetsing aan het NNN is niet nodig. Er is geen sprake van ruimtebeslag op gronden die onderdeel uitmaken van het NNN. Toetsing aan het onderdeel houtopstanden zoals bedoeld onder de Wnb is ook niet nodig.

In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met de Wnb?

De beoogde ontwikkeling is mogelijk strijdig met de Wnb, omdat kap- en sloopwerkzaamheden kunnen leiden tot negatieve effecten op algemene broedvogels. In één van de bomen is namelijk een nest waargenomen dat in gebruik kan zijn door broedvogels waarvan het nest alleen beschermd is wanneer er sprake is van een broedgeval.

Zijn maatregelen en/of een ontheffing nodig?

Als de werkzaamheden in het vogelbroedseizoen plaatsingen is een broedvogelcontrole nodig. Als daaruit blijkt dat een broedgeval aanwezig is, kan de nestboom niet gekapt worden en dient een verstoringsvrije zone te worden aangehouden. Als de controle uitwijst dat er geen broedende vogels aanwezig zijn, kunnen de werkzaamheden zonder maatregelen worden uitgevoerd.

Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

De quickscan wijst uit dat er geen soortgericht nader onderzoek of een ontheffing in het kader van de Wnb nodig. Dit geldt zowel voor uitbreiding als sloop. Er dient in de planvorming en uitvoering rekening te worden gehouden met de mogelijk aanwezigheid van broedvogels waarvan het nest alleen beschermd is wanneer er sprake is van een broedgeval.

5 Literatuur

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & de Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Dijkstra, K.B., Kalkman, V.J., Ketelaar, R., van der Wiede, M.J.T., 2002. De Nederlandse libellen (odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Broekhuizen S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters, J.C. Buys, 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers, 2013. Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2013. Rapport 2013-010. Stichting RAVON, Nijmegen.

BIJ12, 2017. Kennisdocumenten beschermde soorten.

van Dijk A.J. & Boele A. 2011. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Vleermuisprotocol 2017.

Geraadpleegde internetwebsites:

- www.floron.nl
- www.libellennet.nl
- www.ravon.nl
- www.sovon.nl
- www.verspreidingsatlas.nl
- www.vleermuis.net
- www.vlindernet.nl
- www.zoogdiervereniging.nl